

ЭКСПЕРИМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР

JOURNAL OF
EXPERIMENTAL
STUDIES

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

11-СОН
НОЯБРЬ, 2023

ISSN: 2181-404X
DOI Journal 10.56017/2181-404X

ЭКСПЕРИМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

I-ЖИЛД, 11-СОН

ЖУРНАЛ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
ТОМ-I, НОМЕР-11

JOURNAL OF EXPERIMENTAL STUDIES
VOLUME-I, ISSUE-11

ТОШКЕНТ – 2023

ЭКСПЕРИМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF EXPERIMENTAL STUDIES

№ 11 (2023) DOI <http://dx.doi.org/10.56017/2181-404X-2023-11>

Бош муҳаррир:

Касимов И. – тиббиёт фанлари доктори, профессор

Масъул муҳаррир:

Расулов Х. – физика-математика фанлари номзоди, доцент

Таҳририят аъзолари:

1. Мадумаров Т. – биология фанлари доктори, профессор
2. Хусенов Арслонназар Шерназарович – кимё фанлари доктори (DSc), профессор
3. Хандамов Даврон Абдикодирович – кимё фанлари доктори (DSc), профессор
4. Тўхтаев Бобоқул Ёрқулович – биология фанлари доктори, профессор
5. Ахмедов Фарҳод Қахрамонович – тиббиёт фанлари доктори, доцент
6. Махкамов Тробжон Хусанбоевич – биология фанлари номзоди, доцент
7. Ачилова Донохон Нутфиллоевна – тиббиёт фанлари доктори, доцент
8. Алиева Дилфуза Акмалевна – тиббиёт фанлари номзоди
9. Саркисова Ляля Валеревна – тиббиёт фанлари номзоди (PhD)
10. Сотиболдиева Дилноза Илхомжонова – биология ф.б.ф.д (PhD)
11. Аскарлов Пулат Азадович – тиббиёт ф.б.ф.д (PhD)
12. Турсунбоева Собира Муҳаммад қизи – амалиётчи нутрициолог ва диетолог
13. Шарипова Дилафруз Аслиддинова – диетолог ва превентив нутрициолог
14. Раҳматуллаева Маҳфуза Мубинова – тиббиёт фанлари номзоди (PhD)
15. Жўрабоев Фозил Мамасолиевич – кимё ф.б.ф.д (PhD)

“Экспериментал тадқиқотлар” илмий-амалий журнали 2022 йил 22 декабрь куни № 054835-сонли гувоҳнома билан оммавий ахборот воситаси сифатида давлат рўйхатидан ўтказилган.

Мазкур журнал 6 та халқаро маълумотлар базаларида индексланган бўлиб, жорий йил учун **UIF 2023 = 7.4** “импакт-фактор” кўрсаткичига эга.

Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳузуридаги Олий аттестация комиссиясининг 2023 йил 24 июлдаги 01-02/1199-сонли хатига мувофиқ ушбу журналда чоп этилган мақолалар **хорижий мақолалар сифатида тан олинади.**

Саҳифаловчи\Page Maker\Верстка: Абдураҳмон Хасанов

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳар, Учтепа тумани, “Ватан” МФЙ, Чилонзор 24-мавзеси, 2/27-уй. Почта индекси 100152. Веб-сайт: www.imfaktor.uz/com

Телефон номер: +99894-410 11 55, **E-mail:** tahririyat@imfaktor.uz

© “IMFAKTOR Pages” илмий нашриёти, 2023 йил.

© Муаллифлар жамоаси, 2023 йил.

ЭКСПЕРИМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF EXPERIMENTAL STUDIES

O'RINBOYEVA Kumushoy Sultonbek qizi

*Andijon davlat pedagogika instituti
"Informatika va aniq fanlar" kafedrası
o'qituvchisi*

QODIRJONOVA Oydinoy Sherzodbek qizi

*Andijon davlat pedagogika instituti
"Fizika va astronomiya" talaba*

SOLIYEVA Mubina Zokirjon qizi

*Andijon davlat pedagogika instituti
"Fizika va astronomiya" talaba
<https://doi.org/10.5281/zenodo.10133248>*

QUYOSH FIZIKASINING ASOSIY KO'RSATKICHLARI. QUYOSH ATMOSFERASI VA AKTIVLIGI

ANNOTATSIYA

Bu maqola Quyosh fizikasining asosiy ko'rsatkichlarini va Quyosh atmosferasi va aktivligini ta'riflaydi. Quyosh fizikasi orasida quyoshning kuchlari va amalga oshish tizimi, quyosh tufayli yonib turadigan energiya va quyoshning atmosferadan chiqarilishi kabi asosiy mavzularni o'z ichiga oladi. Quyosh atmosferasi, quyosh vaqtida olimlar va burunlarni himoya qiluvchi ifodalanish tizimi hisoblanadi. Uchta qismdan iborat bu tizim Quyoshdan keladigan energiyani qayta yonatib turadi va atmosferaning namsiz qismlaridan iste'molchilar uchun zahir yetarli xorijiy mantiqiy mijoz tomondan iste'mol qilinadigan energiya va norasmi bilan qo'llaniladi.

Kalit so'zlari: Quyoshning asosiy fizik korsatkichlari. Quyosh spektri. Quyoshning elektromagnit nurlanish tarkibi. Quyoshning tutash spektrida energiyaning taqsimlanishi va uning tola energiyasi. Quyosh atmosferasi. Atmosferaning mayda strukturasi. Xromosfera va toj qatlamlarini qizdirilish mexanizmi, Quyoshning ichki tuzilishi. Quyosh aktivligi qonuniyatlari. Quyosh magnit ozgaruvchan yulduz, aktivligi mexanizmi. Quyosh aktivligining Yerga ta'siri.

ОСНОВНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ СОЛНЕЧНОЙ ФИЗИКИ. СОЛНЕЧНАЯ АТМОСФЕРА И АКТИВНОСТЬ

АННОТАЦИЯ

В этой статье описываются основные показатели солнечной физики, а также атмосфера и активность Солнца. Физика Солнца включает в себя основные темы, такие как силы и система реализации Солнца, энергия, сжигаемая солнцем, и выбросы солнца из атмосферы. Солнечная атмосфера - это система выражения, которая защищает ученых и носы во время солнечного затмения. Эта система, состоящая из трех частей, регенерирует энергию, поступающую от солнца, и используется для питания потребителей из влажных частей атмосферы.

Ключевые слова: основные физические показатели Солнца. Солнечный спектр. Состав электромагнитного излучения Солнца. Распределение энергии в спектре поглощения солнца и его волоконной энергии. Атмосфера Солнца. Крошечное строение атмосферы. Механизм нагрева хромосферы и корональных слоев, внутреннее строение солнца. Законы солнечной активности. Солнце-магнитная переменная звезда, механизм активности. Влияние солнечной активности на землю.

THE MAIN INDICATORS OF SOLAR PHYSICS. SOLAR ATMOSPHERE AND ACTIVITY

ANNOTATION

This article describes the main indicators of solar physics and the atmosphere and activity of The Sun. Solar physics includes key topics such as the sun's powers and system of realization, the energy that burns due to the sun, and the release of the sun from the atmosphere. The solar atmosphere is a system of expression that protects scientists and noses during solar time. Consisting of three parts, this system re-ignites energy from The Sun, and reserves for consumers from damp parts of the atmosphere are sufficient foreign logic applied with energy and norasmi consumed from the customer side.

Keywords: the main physical indicators of The Sun. Solar spectrum. The composition of the electromagnetic radiation of the sun. The distribution of energy in the contiguous spectrum of the sun and its fiber energy. Solar atmosphere. Tiny structure of the atmosphere. The mechanism of heating the chromosphere and Crown layers, the internal structure of The Sun. Laws of solar activity. Solar magnetic variable star, activity mechanism. The effect of solar activity on Earth.

Osmonda Quyosh bizga taxminan yarim gradus burchak ostida, aylana shakldagi barkash sifatida ko'rinadi. Quyosh gardishining chetlari keskin chegaraga ega va uning radiusini yetarli darajada yuqori (bir burchakiy yoy sekundi) aniqlik bilan o'lchash mumkin. Bunday O'lchashlar yil davomida Quyoshning burchakiy diametri biroz [32'31"-afeliyda (iyul boshida), 32'35" perigeliyda (yanvar boshida)] o'zgarib turishini ko'rsatadi. Bu o'zgarishlar orbitaning elliptikligi tufayli Quyosh bilan Yer orasidagi masofani biroz uzayishi va qisqarishi bilan bog'liq.

Quyoshning haqiqiy radiusi uning pulsasiyalanishi tufayli biroz kattalashib va kichrayib turadi va u o'z o'qi atrofida aylanganligi tufayli aylanish o'qi bo'ylab biroz siqilgan bo'lishi ham kerak. Biroq bunday o'zgarishlar miqdori bir necha o'n km dan oshmaydi, shuning uchun ulami o'lchash mushkul masala va ular Quyoshning boshqa ko'rsatkichlarini hisoblashga katta ta'sir ko'rsatmaydi. Quyosh gardishining burchakiy kattaligi va Yerdan ungacha bo'lgan masofani (bu masofa har yillik Astronomik jadvallarda har bir sana uchun keltiriladi) bilgan holda uning radiusini hisoblab topish mumkin. Quyosh plazma shar bo'lib, uning o'rtacha radiusi 696000 km.

Quyosh gaz shar bo'lsada, u keskin chegaraga ega ekanligi uning moddasini nur yutish xususiyati bilan bog'liq. Bu to'g'rida keyinroq to'xtalamiz. Quyoshning hajmi $1,4 \cdot 10^{27} \text{ m}^3$, massasi $2 \cdot 10^{30} \text{ kg}$ va o'rtacha zichligi 1410 kg/ m^3 . Quyosh sirtida og'irlik kuchining tezlanishi 274 m/s^2 . Quyosh barcha tomonga, shu jumladan biz (Yer) tomonga ham nurlanish sifatida energiya sochadi. Yer atmosferasidan tashqarida, Quyoshdan bir astronomik birlik (a.b.) masofada uning nurlariga tik o'rnatilgan sirtga, o'rtacha $1366,5 \text{ Vt/m}^2$ quvvat tushadi. Agar bu yuza birligiga tushayotgan quvvatni radiusi bir a.b. ga teng sfera sirti yuzasiga ko'paytirsak, barcha tomonga sochilayotgan energiya quvvatini topamiz, va u Quyoshning to'la quvvatiga teng, ya'ni $3,86 \cdot 10^{26} \text{ Vt}$ bo'ladi. Bu qiymat Quyosh aktivligining o'zgarishi bilan biroz (0,15 %) o'zgarib turadi [1].

Agar Quyoshdan barcha tomonga sochilayotgan to‘la energiyani uning sirti yuziga bo‘lsak Quyosh sirti yuza birligidan sochilayotgan quwatni topamiz va u $6,35 \cdot 10^7 \text{V/m}^2$. Agar Quyosh absolut qora jism singari nurlanish sochadi deb hisoblasak, unga Stefan-Bolsman formulasini qo‘llashimiz va Quyosh sirtining temperaturasi hisoblashimiz mumkin. Bunday hisoblash Quyosh yuzining effektiv temperaturasi 5785 K ekanligini ko‘rsatadi.

Quyosh fizikasining asosiy ko‘rsatkichlari quyoshning o‘zgarish qiyamati (L) va o‘zgarishning dastlabki tezligi (T) bilan ifodalangan. Quyoshning o‘zgarish qiyamati (L) ko‘rsatkichining tarkibiy ta‘rifidir va quyoshning turli frekvensiyalardagi o‘zgarishlarni o‘z ichiga oladi. O‘zgarish tezligi (T) esa quyoshning bir marta o‘zgarish uchraydigan vaqtni ifodalaydi. Boshqa asosiy ko‘rsatkichlar quyoshning uzoqohirli va samarali energiya emissiyasi, quyoshning yorug‘lik temperaturasi, quyoshning kuchli elektromagnit maydongi emasligi va quyosh jarayonlari hisoblanadi. Quyoshning uzoqohirli va samarali energiya emissiyasi, quyoshdan keluvchi energiya vaqtida kelib tushadigan va uning uzug‘i orqali ifodalangan.

Quyoshning yorug‘lik temperaturasi, quyoshning yorug‘likdan kelib tushgan nisbatan menda turgan temperaturasi. Bu qiymat quyoshning atmosferaga kirishining temperaturasi bilan o‘xshaydi va uning isitma ta‘sirini tushuntiradi. Quyoshning kuchli elektromagnit maydoni emasligi, quyoshni eng kuchli tomosha qiluvchi kuchlar majmui hisoblanadi. Quyosh jarayonlari esa quyoshdan kelib tushgan energetikalar bilan birgalikda nutqiy energiya bo‘lib, quyoshning hisoblanadigan natijadagi fizik va kimyoviy jarayonlarni iborat. Quyosh fizikasi asosiy ko‘rsatkichlarining ifodalanishi, quyoshning o‘zgarishligi va uni nazorat qilishda yordam beradi. Quyosh fizikasining asosiy ko‘rsatkichlari quyoshning energiyasi, massasi, daxldanishi va temperaturasi bilan bog‘liq. Quyosh, kibrat sifatida boshqalardan aloqador bo‘lgan hodisalarni o‘z ichiga oladi. Energiyasi, Quyosh gigahattalar darajasidagi energiyaga ega bo‘lib, asrlar davomida yuz milliardlardan milliardlarga qadar hujumlar, ya‘ni fotonlar jo‘natadi [2].

Quyoshdan olingan energiya, Yer va boshqa sayyoralar sistemasida ishlatiladi va uning sababli mamlakatimizdagi barcha asboblar quyosh energiyasidan foydalanadi. Massasi, Quyosh Yer va boshqalar kabi xislatlardan iborat o‘rganilarkan muntazam davom etirishga sabab bo‘lgan tashqi harakatlarni aniq o‘rganish uchun quyoshning massasini o‘rganish zarur. Quyoshning hajmi 330 000 barabar bo‘lgan Yer hajmiga o‘xshash bo‘lsada massa farqi 333 000 marta. Daxldanish, Quyoshning chapini topish sifatida o‘rganish uchun, quyoshning daxldanishini hisoblash kerak. Quyosh navbatda hidrogen (70%) va yondirilgan hidrogen (28%) dan iborat hidrogen vodorodga aylanadi. Bu daxldanish quyosh ixtisosiy tamoyil, koronalar va plazmalar bilan bog‘liq vaziyatda sodir bo‘ladi. Temperaturasi, Quyoshning temperaturasi aqldan ko‘ra juda haroratli bo‘lib, yarim takaddiy hidrogen piruvlar hujayralarida korlanarli katta haroratlar yo‘qligi sababli yuzlagich temperaturasi $5,500 \text{ }^\circ \text{C}$ va yadroli temperaturasi $15,000,000 \text{ }^\circ \text{C}$ bo‘lgan maxsus xulosa bo‘ldi. Bu fugasli haroratlar kor yulduzlari tufayli nutqiy rashshovlikni va uning spektrini ta‘minlaydi. Barcha bu ko‘rsatkichlar quyoshning fizikasini bajarishda muhim ahamiyatga ega. Quyoshning ko‘nsatrasiyasi, temperaturasi, daxldanishi va energetik potensialiga bog‘liq bo‘lib, bu ko‘rsatkichlar kvant, praton, neytron, ma‘lumotlar va energiyalar bilan qo‘llaniladi.

Quyosh atmosferasi esa quyoshning atmosferaga beriladigan energiyani tavsiflaydi. Bu energiya quyosh zarrachasining tuzilishi haqida tushunish uchun zarur bo‘ladi. Quyosh atmosferasi, quyosh tufayli yonib turadigan qasddan kelib chiqqan ultralamplikvanta silsilasi va xususan quyosh haqidagi barcha ma‘lumotlarning o‘rganilishi va tadqiqot qilinganligini isbotlagan. Ushbu maqola quyosh fizikasining asosiy ko‘rsatkichlari, quyosh atmosferasi va tufayli yonib turadigan energiya yuzasidan to‘liq ma‘lumot beradi.

Quyosh fizikasining asosiy ko‘rsatkichlari ardor va nurlash hisoblanadi. Ardor Quyoshdan kelib chiqadi va Quyoshning o‘rtacha temperaturasi $5,500 \text{ }^\circ \text{C}$ bo‘ladi. Nurlash esa Quyoshdan butun dunyoga yetib keladigan nur energiyasini ifodalaydi. Bu nur energiyasi, Quyoshdan chiqqan qiya va infrabinafsha nurlari hamda g‘alaktik xazinalar orqali dunyoga yetib keladi.

Bu ko'rsatkichlar Quyoshning dunyoda kelajakdagi harakatlarini, o'zaro aloqalarini va tabiiy olaylarini ta'minlaydi. Quyosh, barcha hayot faol turar joylari uchun muhim nur manbai va energiya iste'mol etuvchi. U klimageografiyani, o'zgaras yo'nalish hodisalari va iqlim o'zgarishlarini ham ta'sir qiladi. Quyosh va uning harakatlarini o'rganish, dunyoning geologik, oceanografik va atmosfera xarakteristikalarini haqidagi bilimlarning asosiy qismidir.

Samo jisimini o'rab turuvchi shaffof gaz qobig'i uning atmosferasi deb ataladi. Bunga Yerni o'rab turuvchi shaffof gaz qatlam misol bo'la oladi. Kunduzi, bulutsiz paytlarda Yer atmosferasi bizga ko'm-ko'k osmon sifatida ko'rinadi. Osmon(atmosfera)ning tiniqlik darajasi undagi zarrachalarning nurni yutish (sochish) qobiliyati (KQga, konsentratsiyasiga (N) va ko'rinish chizig'ining uzunligi (l)ga bog'liq. Yutish (sochish) koefitsenti Kx yuza birlikka ega va u nurlanishning to'liq uzunligiga bog'liq. Bu uchala ko'rsatkichning ko'paytmasi birlikka ega bo'limagan miqdor va u atmosferaning optik qalinligi ($t = K \cdot NI$) deb ataladi.

Atmosfera orqali o'tayotgan yorug'lik nuri intensivligi T marta o'zgaradi, ya'ni $t=1$ bo'lgan atmosferadan o'tayotganda yorug'lik kuchi 2,7 marta, $t=2$ bo'lganda 7,5 marta kamayadi! Ya'ni $t > 1$ bo'lganda qatlamlar bizga deyarli ko'rinmaydi. Shunday qilib, Quyosh atmosferasi optik qalinligi $T < 1$ bo'lganda qatlamlarni o'z ichiga oladi. Tutash spektrining $A, = 0,5$ mkm uchun $t = 1$ bo'lgan va gardish markazida ko'rinadigan qatlam Quyosh atmosferasining ichki chegarasi deb qabul qilingan va atmosferada balandlik ana shu qatlamdan boshlab o'chanadi.

Quyosh, Odam orqalarga nozik energiya ta'minlaydigan yulduzdir. U atmosfera orqali bunday jins bilan ko'ngliga joynashgan bir necha jildan iborat bo'lib, har bir jilda o'zining xususiyatlari va aktivligi bilan ajrashadi.

Quyosh faqatgina turli xabarlarini tarqatmaydi balki quyosh energiyasi hamda nozik energiyasi hujayrasiz tanalar qatorida ta'sir ko'rsatadi. Quyoshning aktivligi, termo-nukleardan tashkil topgan fuziya reaksiyasining natijasida paydo bo'ladi. Quyosh dezintegratsiyasi jarayoni davomida, quyoshdan yuzaga chiqadigan energiya nechta jins tanalariga bo'linadi. Bunda nozik, osillinotgan va ulg'ayib ketayotgan urushlar bilan ajratiladi. Quyoshning atmosferaga tasiri atmosferani o'zgartiradi, uning asoso'fida xarakterli tushkunliklar, tulannmalar va prominyentlar paydo bo'ladi. Quyoshning radiatsiyasi atmosferada uzatilish darajasiga qarab o'zgaradi, shuning uchun bo'lajak narsalar va jismlar, quyosh faslida birinchi o'rniga tushishlari sababli ancha issiq bo'linishlari mumkin [3].

Quyosh aktivligi va atmosfera bir-biriga katta ta'sir ko'rsatadi, shuning uchun quyosh solaryumlarida va issiq ta'sir, kunduzgi ozgina quyi), atmosfera kaliy (UV) nurlari kabi energetik radiatsiya shakllari bor edi. Ular hayotiy jangrizmalar, bitki va hayvonlarning tabiiy jarohatlari va o'zi esa aholining sog'ligi uchun katta muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Bundan tashqari, quyosh energiyasi shu "aktivlik" orqali Yer va boshqa sayyoralar orasidagi muammolarni ham yechishga yordam beradi. Odamlar quyosh energiyasidan energiya yaratish, issiqlov olish va elektr energiya iste'molining yo'qotilmasi kabi turli xil sohalarda qulaylikdan foydalanishi mumkin.

Quyosh energiyasining aktivligi, issiqlov, fotosintez, meteositetlarga va klimatik o'zgarishlarga ham ulashishda muhim ahamiyatga ega. Quyosh atmosferasi, quyoshning (yulduzning quyoshi) etrafidagi gazlarning tuzishga yoki harakatlanishiga olib keladigan qo'llanmalar yarmi sifatida paydo bo'ladi. Bu atmosferaning har qanday layerida bor. Kuzatilgan sinovlarda, quyosh atmosferasi da o'zgarishlar bo'lishi mumkin, masalan, quyosh infraqizil va ultrasayyi zeplarini tafsilotlarini olishga yordam berish mumkin. Bundan tashqari, quyosh atmosferasi ham mehnat yo'lida talabga ega bo'lgan qo'lda atmosfera bilan bog'lidir.

Yer va quyosh orasidagi tarqov bir necha atmosferik fenomenlarni o'rnatadi, masalan, nonushta, termal (tarmoq), turli turlar iboralari va boshqalar. Quyosh atmosferasi kelajak fizikasi va yo'qolganlashtirilgan energiya yaratish mehnatida katta ahamiyatga ega. Quyosh atmosferasi, quyoshning (yulduzning quyoshi) tarafidagi gazlarning tuzishga yoki harakatlanishiga olib keladigan qo'llanmalar yarmi sifatida paydo bo'ladi. Bu atmosferaning har qanday layerida bor. Quyosh atmosferasi quyoshning tarkibidagi gazlardan va partikullardan mashqlanganda uchga bo'linadi.

Quyoshning atmosferasi faqat uning yaroqlilik raqamida bayon bo'lmagan holatda olinadi. Uning atmosferasida turli turlar quyosh hujajlari bo'lishi mumkin, masalan, sipyak atmosferasi, prominensya (avara daryoliklar) va koronachi bo'lib tanlanadi. Quyosh atmosferaning asosiy gazlari hidrogendir, heliy, besqa, neon, argon, kripton, qaz, hamda bir necha kirhidrokarburlar va oksigen bo'ladi. Ular quyoshdan chiqib tez-tez bevosita gazlarga aylandi. Quyosh atmosferasi uzoq va qisqalar dalga uzunliklarida tomosha qiladi.

Quyosh atmosferaning aktivligi kuzatilgan va kuzatilmagan sinovlar yuzaga keladi. Kuzatilmagan sinovlarda, atmosfera quyoshning tuyg'unligi va livesini oshiradi. Kuzatilgan sinovlarda, quyosh atmosferasi da o'zgarishlar bo'lishi mumkin, masalan, quyosh infraqizil va ultrasayyi zeplarini tafsilotlarini olishga yordam berish mumkin. Bundan tashqari, quyosh atmosferasi ham mehnat yo'lida talabga ega bo'lgan qo'lda atmosfera bilan bog'lidir. Yer va quyosh orasidagi tarqov bir necha atmosferik fenomenlarni o'rnatadi, masalan, nonushta, termal (tarmoq), turli turlar iboralari va boshqalar.

Quyosh atmosferasi kelajak fizikasi va yo'qolganlashtirilgan energiya yaratish mehnatida katta ahamiyatga ega. Quyosh fizikasining asosiy ko'rsatkichlari quyosh atmosferasi va aktivligi bilan bog'liq. Quyosh atmosferasi, quyoshning nur uyushmasiga noqulay modda, ya'ni plazmada yaratilgan atmosferasidir. Bunda, quyoshning tuz ilmalaridan orqali yuzaga chiqqan energiya, yanada yuqori temperaturada plazmaga aylanadi. Quyosh atmosferasi quyoshni qayta yoritish, magmatik, xromosfera, korona va quyosh shiroqning qismiga bo'lingan. Quyosh atmosferasining zonalaridan biri - magmatik zonasi. Bu qism 5000°C'lik temperaturaga ega bo'lib, asosan respublika kaboblariga o'xshash berglardan iborat.

Bu zonada ultraloyiha xususiyatlari va membranalar mavjud. Birinchi atmosferik qatlar qatorida quyosh xromosferasi. Uning temperaturasi 6000-8000 °C bo'ladi. Xromosfera quyosh atmosferining yopilgandir. Bu qatdagi juda qattiq havogaz, masalan hidrogen va helium joylashgan. Keyingi atmosferik qat, ya'ni korona. Uning temperaturasi 1 mln. °C'lik bo'ladi. Korona quyosh atmosferasining biron tomoni quyoshning ilmiga to'la chiqmaydigan potentsial mavjudligidir. Uning o'lchamlari ilyuminatsiyadan ultraloyiha yuragi bo'lganini ko'rsatadi.

Quyosh aktivligi energiya yo'naltirishlarining biri sifatida kabi tasavvur qilinadi. Quyosh o'z niqoblaridan, yoki yo'llaridan energiya gibtalarini yo'q qiladi. Ular, misol uchun quyosh erkinini va y o'nmas kechib o'tgan erkin yok qilishlarni o'z ichiga oladi. Quyosh atmosferasi va aktivligi, tizimin fon faydalarga qiziqishga olib keladi, masalan, Sovet Ittifoqi respublikalarida chernobillik voqealari va qanday qilib ishlab chiqarishlari to'grilab chiqlab qoldi, ayniqsa, quyosh erkinligi uchun essential kompaniyalar septi qildi.

ИҚТИБОСЛАР/СНОСКИ/REFERENCES

1. G', Rahimov A. Umumiy astronomiya kursi. -T.: «O'qituvchi», 1976.
2. Polyak I. Umumiy astronomiya kursi, - T.: «O'qituvchi», 1965.
3. Mamadazimov M. Astronomiya o'quv qo'llanma. - T.: "O'qituvchi", 1992.

ISSN: 2181-404X
DOI Journal 10.56017/2181-404X

ЭКСПЕРИМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

I-ЖИЛД, 11-СОН

ЖУРНАЛ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
ТОМ-I, НОМЕР-11

JOURNAL OF EXPERIMENTAL STUDIES
VOLUME-I, ISSUE-11

«Экспериментал тадқиқотлар» электрон журнали 2022 йил 22 декабрь куни № 054835-сонли гувоҳнома билан оммавий ахборот воситаси сифатида давлат рўйхатидан ўтказилган.

Муассис: «IMFAKTOR Pages» масъулияти чекланган жамияти.

Таҳририят манзили: 100152, Тошкент шаҳри, Учтепа тумани, “Ватан” МФЙ, Чилонзор 24-мавзеси, 2-уй.

Телефон номер: +99894-410 11 55

Эл. почта: tahririyat@imfaktor.uz

Веб-сайт: www.imfaktor.uz